DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

31. marts 2011 *

I sag C-546/09,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Varhoven administrativen sad (Bulgarien) ved afgørelse af 20. oktober 2009, indgået til Domstolen den 23. december 2009, i sagen:

Aurubis Balgaria AD

mod

Nachalnik na Mitnitsa Stolichna, tidligere Nachalnik na Mitnitsa Sofia,

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, J.-J. Kasel, og dommerne M. Ilešič og E. Levits (refererende dommer),

* Processprog: bulgarsk.

generaladvokat: P. Cruz Villalón
justitssekretær: fuldmægtig C. Strömholm,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 19. januar 2011,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Aurubis Balgaria AD ved avocat L. Ruessmann og advokat S. Yordanova

— Nachalnik na Mitnitsa Stolichna, tidligere Nachalnik na Mitnitsa Sofia, ved advokati T. Popgeorgieva og S. Valkova

— Europa-Kommissionen ved B.-R. Killmann og S. Petrova, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 201, stk. 1, litra a), og stk. 2, sammenholdt med artikel 214, artikel 222, stk. 1, litra a), og artikel 232,

stk. 1, litra b), i Rådets forordning (EØF) nr. 2913/92 af 12. oktober 1992 om indførelse af en EF-toldkodeks (EFT L 302, s. 1), som ændret ved Rådets forordning (EF) nr. 1791/2006 af 20. november 2006 (EUT L 363, s. 1, herefter »toldkodeksen«).

2 Anmodningen er blevet fremsat i en sag mellem Aurubis Balgaria AD (herefter »Aurubis«) og Nachalnik na Mitnitsa Stolichna, tidligere Nachalnik na Mitnitsa Sofia (lederen af toldkontoret i Sofia, herefter »Nachalnik«), vedrørende størrelsen af den rente, der var påløbet det supplerende beløb, som det nævnte selskab var blevet meddelt, at det skulle betale i merværdiafgift (herefter »moms«), samt det tidspunkt, fra hvilket de nævnte renter begynder at løbe.

Retsforskrifter

EU-retten

3 Toldkodeksens artikel 201, stk. 1, litra a), og stk. 2 bestemmer:

»1. Toldskyld ved indførsel opstår, når en importafgiftspligtig vare:

a) overgår til fri omsætning

[...]

2. Toldskylden opstår på tidspunktet for antagelsen af den pågældende toldangivelse.«

4 Toldkodeksens artikel 214, stk. 3, bestemmer:

»For at undgå, at der drages økonomisk fordel af en udsættelse af tidspunktet for toldskyldens opståen eller bogføring af toldskylden, beregnes der udligningsrenter i tilfælde og på betingelser, der fastlægges i bestemmelser, som vedtages efter udvalgsproceduren.«

5 Toldkodeksens artikel 222, stk. 1, litra a), første og andet afsnit, bestemmer:

»Ethvert afgiftsbeløb, der er genstand for den i artikel 221 omhandlede underretning, skal betales af debitor inden udløbet af følgende frister:

a) Hvis der ikke er indrømmet denne person nogen af de i artikel 224-229 fastsatte betalingslempelser, skal betalingen ske inden for den fastsatte frist.

Med forbehold af artikel 244, stk. 2, må denne frist højst være på ti dage fra det tidspunkt, hvor debitor er blevet underrettet om det skyldige afgiftsbeløb, og den skal, hvis der har fundet samlet bogføring sted på de i artikel 218, stk. 1, andet afsnit, anførte betingelser, fastsættes således, at debitor ikke derved opnår en længere betalingsfrist, end tilfældet ville have været, hvis vedkommende havde fået henstand med betalingen.«

6 Toldkodeksens artikel 232 bestemmer:

»1. Er afgiftsbeløbet ikke betalt inden for den fastsatte frist,

[…]

b) opkræves der ud over afgiftsbeløbet morarente. Morarentesatsen kan være højere end lånerentesatsen. Den må ikke være lavere end denne sats.

2. Toldmyndighederne kan undlade at kræve morarente, hvis

[…]

c) betalingen af afgifterne finder sted inden fem dage efter betalingsfristens udløb.«

7 Artikel 519, stk. 1, i Kommissionens forordning (EØF) nr. 2454/93 af 2. juli 1993 om visse gennemførelsesbestemmelser til forordning nr. 2913/92 (EFT L 253, s. 1), som ændret ved Kommissionens forordning (EF) nr. 214/2007 af 28. februar 2007 (EUT L 62, s. 6, herefter »gennemførelsesforordningen«), har følgende ordlyd.

»Opstår der toldskyld for forædlingsprodukter eller indførselsvarer, der har været henført under proceduren for aktiv forædling eller midlertidig indførsel, skal der betales udligningsrenter af det skyldige importafgiftsbeløb for den pågældende periode.«

8 Indførsel af varer er momspligtig i henhold til artikel 2, stk. 1, litra d), Rådets direktiv 2006/112/EF af 28. november 2006 om det fælles merværdiafgiftssystem (EUT L 347, s. 1).

9 Hvad angår betaling af den skyldige moms ved indførsel af varer bestemmer artikel 211, stk. 1, i direktiv 2006/112, at medlemsstaterne selv fastsætter de nærmere bestemmelser vedrørende betaling i forbindelse med indførsel af varer.

National ret

10 Loven om merværdiafgift (Zakon za danak varhu dobavenata stoynost, DV nr. 63 af 4.8.2006), med senere ændringer (DV nr. 52 af 29.6.2007, herefter »momsloven«), fastsætter i artikel 59, stk. 2:

»Såfremt toldbestemmelserne fastsætter pligt til at betale renter af told, der følger af toldskylden, opstår der ligeledes pligt til at betale renter af ikke opkrævet afgift.«

11 Artikel 60 i momsloven med overskriften »Betaling af afgift ved indførsel« bestemmer:

»1) Afgift, der opkræves af toldmyndighederne, bogføres i Republikkens statsbudget efter de fremgangsmåder og inden for de frister, der er fastsat for betaling af told.

2) Skatte- og toldmyndighederne kan ikke foretage modregning i afgift, som toldmyndighederne har opkrævet i anledning af indførsel af varer til det nationale område.«

De faktiske omstændigheder i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

12 I løbet af en periode fra den 6. til den 30. november 2007 indførte Aurubis kobberkoncentrat med oprindelse i Makedonien. Disse varer blev »bragt i fri omsætning«.

13 Toldangivelserne blev udfyldt på grundlag af en foreløbig pris, der var angivet på sælgerens faktura og fastsat under overholdelse af den prisfastsættelsesmetode, der var aftalt i den salgsaftale, som var indgået mellem sælgeren og Aurubis.

14 Den endelige pris for varerne blev fastsat ved den endelige faktura af 18. februar 2008.

15 Den 20. juni 2008 fremsendte Aurubis på eget initiativ og i henhold til toldkodeksens artikel 78, stk. 1, en skrivelse til toldmyndighederne, hvorved selskabet meddelte disse myndigheder, at leverandøren havde udstedt endelig faktura for de indførte varer, og opfordrede de nævnte myndigheder til at reagere i overensstemmelse med deres lovhjemlede beføjelser, såfremt de fandt det fornødent at foretage en efterfølgende ændring af varens toldværdi.

16 Den 15. juli 2008 vedtog Nachalnik en afgørelse, hvorved myndigheden fastsatte et yderligere statsligt krav vedrørende moms på 113 822,82 BGN, der tillige med lovbestemte renter forfaldt til betaling samtidig med toldskyldens opståen (herefter »2008-afgørelsen«). Denne afgørelse, der indrømmede Aurubis en betalingsfrist på syv dage, blev meddelt selskabet den 16. juli 2008.

17 Aurubis betalte ved overførsel af 23. juli 2008 sin momsskyld som fastsat i 2008-afgørelsen. Denne skyld blev bogført den 24. juli 2008.

18 Da Aurubis bestred forpligtelsen til at betale de morarenter, der var blevet pålagt ved 2008-afgørelsen, indbragte selskabet sagen for Administrativen sad Sofia-Grad (forvaltningsdomstolen i Sofia), der ved dom af 19. marts 2009 stadfæstede 2008-afgørelsen.

19 Den 3. april 2009 iværksatte Aurubis en kassationsappel ved Varhoven administrativen Sad (øverste forvaltningsret), hvorved selskabet gjorde gældende, at den nævnte dom er retsstridig.

20 Nachalnik fandt, idet myndigheden henviste til toldkodeksens artikel 201 og 214, at morarenterne af den toldskyld og moms, der er blevet opkrævet efterfølgende, skal betales fra det tidspunkt, hvor varerne blev »bragt i fri omsætning«. Aurubis er derimod af den opfattelse, at morarenterne først skal betales fra et senere tidspunkt, nemlig fra det tidspunkt, hvor toldskylden bogføres, og debitor for toldskylden underrettes, og hvor fristen for betaling af toldskyld, der er bogført efterfølgende, er udløbet.

21 På denne baggrund har Varhoven administrativen sad besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal artikel 232, stk. 1, litra b), i [forordning nr. 2913/92] fortolkes således af de nationale domstole, at toldmyndighederne alene kan opkræve morarenter af yderligere toldskyld vedrørende den periode, der følger efter bogføring af toldskylden, underretning af debitor for toldskylden og udløbet af den frist, der er

blevet fastsat af toldmyndighederne i henhold til forordningens artikel 222, stk. 1, litra a), for betaling af den yderligere toldskyld?

2) Skal artikel 214, stk. 3, i [forordning nr. 2913/92] i mangel af relevante bestemmelser i [forordning nr. 2454/93] fortolkes således, at de nationale myndigheder ikke må opkræve udligningsrenter for perioden mellem tidspunktet for den oprindelige toldangivelse og tidspunktet for den efterfølgende bogføring af toldskylden?

3) Såfremt der ikke findes nationale retsforskrifter, der udtrykkeligt foreskriver en forhøjelse af tolden eller en anden national sanktion, der beløbsmæssigt svarer til den morarente, der ville være blevet opkrævet for perioden mellem toldskyldens opståen og den efterfølgende bogføring, skal bestemmelserne i [forordning nr. 2913/92] og [forordning nr. 2454/93] da fortolkes således, at fællesskabsretten ikke tillader de nationale retter at foretage en sådan forhøjelse eller at pålægge en sådan sanktion?«

Formaliteten vedrørende anmodningen om præjudiciel afgørelse

22 Da hovedsagen omhandler kravet på morarenter vedrørende en yderligere momsskyld, skal det først undersøges, om anmodningen om en

præjudiciel afgørelse, der vedrører EU-bestemmelserne på toldområdet, kan antages til realitetsbehandling.

23 Disse bestemmelser finder nemlig alene anvendelse på denne tvist i medfør af bestemmelserne i bulgarsk ret, navnlig momslovens artikel 59, stk. 2, og artikel 60, stk. 1, der henviser til toldretten ved henholdsvis at fastsætte, at såfremt der ifølge toldbestemmelserne fastsættes pligt til at betale renter af told, der følger af toldskylden, opstår der ligeledes pligt til at betale renter af ikke betalt moms, og at denne afgift bogføres efter de fremgangsmåder og inden for de frister, der finder anvendelse på betaling af told.

24 I den forbindelse er det tilstrækkeligt at bemærke, at Domstolen ifølge fast retspraksis har kompetence til at besvare den forelæggende rets præjudicielle spørgsmål, selv om de faktiske omstændigheder i hovedsagen ligger uden for EU-rettens anvendelsesområde, såfremt den i national ret valgte løsning af et forhold, der ikke er omfattet af EU-retten, er tilpasset denne ret. Ifølge Domstolens praksis har Unionens retsorden nemlig en interesse i, at enhver EU-retlig bestemmelse fortolkes ensartet, uanset de vilkår, hvorunder bestemmelsen skal anvendes, således at senere fortolkningsuoverensstemmelser undgås (jf. i denne retning dom af 17.7.1997, sag C-130/95, Giloy, Sml. I, s. 4291, præmis 19-28, af 11.10.2001, sag C-267/99, Adam, Sml. I, s. 7467, præmis 23-29, af 15.1.2002, sag C-43/00, Andersen og Jensen, Sml. I, s. 379, præmis 15-19, af 16.3.2006, sag C-3/04, Poseidon Chartering, Sml. I, s. 2505, præmis 14-19, og dom af 21.10.2010, sag C-205/09, Eredics og Sápi, Sml. I, s. 10231, præmis 33).

25 Under disse omstændigheder må det fastslås, at anmodningen om præjudiciel afgørelse kan antages til realitetsbehandling.

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

26 Den forelæggende ret ønsker med det første spørgsmål nærmere bestemt oplyst, om toldkodeksens artikel 232, stk. 1, litra b), skal fortolkes således, at morarenter vedrørende udestående toldbeløb i henhold til denne bestemmelse alene kan opkræves i perioden efter udløbet af fristen for betaling af de nævnte beløb.

27 I den forbindelse må det fastslås, at ifølge selve ordlyden af toldkodeksens artikel 232, stk. 1, litra b), opkræves der ud over beløbet morarente, »[når] afgiftsbeløbet ikke [er] betalt inden for den fastsatte frist«.

28 Opkrævning af morarente er følgelig betinget af manglende betaling af afgiftsbeløbet inden for den fastsatte frist, og der kan ikke foretages en sådan opkrævning, når debitor for toldskylden har betalt toldbeløbet inden for den frist, som er meddelt denne debitor.

29 Morarenterne har således til formål at afbøde de konsekvenser, der følger af en overskridelse af betalingsfristen, og navnlig at forhindre, at debitor for toldskylden udnytter den omstændighed, at de skyldige toldbeløb fortsat står til rådighed for den pågældende ud over den frist, der er fastsat for betaling heraf, utilbørligt. Det er i dette perspektiv, at toldkodeksens artikel 232, stk. 1, litra b), bestemmer, at morarentesatsen ikke kan være lavere end lånerentesatsen.

30 Denne både sproglige og teleologiske fortolkning bekræftes af opbygningen af toldkodeksens artikel 232, da det i artikel 232, stk. 2, litra c), bestemmes, at toldmyndighederne kan undlade at kræve morarente, hvis betalingen af afgifterne finder sted inden fem dage efter udløbet af fristen for betaling heraf.

31 Eftersom betaling af toldskyld inden fem dage efter udløbet af fristen bemyndiger toldmyndighederne til at undlade at opkræve morarenter, må beregningen af disse renter nødvendigvis ligeledes tage udgangspunkt i den nævnte frist.

32 I henhold til toldkodeksens artikel 232, stk. 1, litra b), kan morarenter således alene opkræves i perioden efter udløbet af fristen for betaling af toldskylden, eftersom den nævnte artikel hverken kan forebygge økonomiske tab, der lides af toldmyndighederne, eller udligne de fordele for de erhvervsdrivende, som følger af de forsinkelser, der er opstået ved bogføringen af toldskylden som omhandlet i toldkodeksen som følge af disse erhvervsdrivendes adfærd, samt ved fastlæggelsen af beløbet eller debitor.

33 Hvor toldskyld er opstået på grundlag af toldkodeksens artikel 202-205, 210 og 211 samt 220, som alle omhandler situationer, der er karakteriseret ved, at den pågældende erhvervsdrivende har gjort sig skyldig i en tilsidesættelse af EU's toldforskrifter, er der hverken ved toldkodeksen eller gennemførelsesforordningen truffet særlige foranstaltninger, såsom en forhøjelse af toldbeløbet, som beløbsmæssigt svarer til den morarente, som ville være påløbet i perioden mellem tidspunktet for toldskyldens opståen og tidspunktet for bogføringen af toldskylden, eller mellem forfaldsdagen for den oprindelig bogførte toldskyld og den efterfølgende bogføring af toldskylden (jf. i denne retning dom af 16.10.2003, sag C-91/02, Hannl-Hofstetter, Sml. I, s. 12077, præmis 19 og 23).

34 På baggrund af det ovenstående skal det første spørgsmål følgelig besvares med, at toldkodeksens artikel 232, stk. 1, litra b), skal fortolkes således, at morarenter vedrørende udestående toldbeløb i henhold til denne bestemmelse alene kan opkræves i perioden efter udløbet af fristen for betaling af de nævnte beløb.

Det andet spørgsmål

35 Den forelæggende ret ønsker med det andet spørgsmål nærmere bestemt oplyst, om toldkodeksens artikel 214, stk. 3, i mangel af tilsvarende bestemmelser i gennemførelsesforordningen skal fortolkes således, at de nationale myndigheder ikke på grundlag af denne bestemmelse må pålægge debitor for toldskylden udligningsrenter for perioden mellem tidspunktet for den oprindelige toldangivelse og tidspunktet for den efterfølgende bogføring af toldskylden.

36 I den forbindelse er det imidlertid tilstrækkeligt at bemærke, at toldkodeksens artikel 214, stk. 3, udtrykkeligt fastsætter, at der beregnes udligningsrenter i tilfælde og på betingelser, »der fastlægges i bestemmelser, som vedtages efter udvalgsproceduren«.

37 Udligningsrenter beregnes i overensstemmelse med gennemførelsesforordningens artikel 519, stk. 1, alene, når der opstår toldskyld for forædlingsprodukter eller

indførselsvarer, der har været henført under proceduren for aktiv forædling eller midlertidig indførsel.

38 Toldadministrationen kan således ikke støtte sig på toldkodeksens artikel 214, stk. 3, med henblik på beregning af udligningsrenter i forbindelse med andre toldprocedurer.

39 Det andet spørgsmål skal derfor besvares med, at toldkodeksens artikel 214, stk. 3, i mangel af tilsvarende bestemmelser i gennemførelsesforordningen skal fortolkes således, at de nationale myndigheder ikke på grundlag af denne bestemmelse må pålægge debitor for toldskylden udligningsrenter for perioden mellem tidspunktet for den oprindelige toldangivelse og tidspunktet for den efterfølgende bogføring af toldskylden.

Det tredje spørgsmål

40 Den forelæggende ret ønsker med dette spørgsmål nærmere bestemt oplyst, om EU-retten er til hinder for, at de nationale myndigheder anvender en sanktion, der ikke er udtrykkeligt fastsat i den nationale lovgivning, på en overtrædelse af toldbestemmelserne.

41 Det bemærkes, at for så vidt angår overtrædelser af toldbestemmelser har Domstolen præciseret, at så længe der ikke er gennemført en EU-retlig harmonisering på dette område, er medlemsstaterne beføjede til at træffe bestemmelser om de sanktioner, som de finder passende. Medlemsstaterne skal dog udøve deres beføjelser på dette

område under iagttagelse af EU-retten og dennes almindelige principper (jf. dom af 7.12.2000, sag C-213/99, de Andrade, Sml. I, s. 11083, præmis 20, og Hannl-Hofstetter-dommen, præmis 18).

42 Disse principper omfatter det strafferetlige legalitetsprincip (jf. dom af 3.5.2007, sag C-303/05, Advocaten voor de Wereld, Sml. I, s. 3633, præmis 46). Ifølge dette princip kræves, at loven klart skal definere overtrædelserne og den straf, de medfører. Denne betingelse er opfyldt, når borgerne ud fra den relevante bestemmelses ordlyd og, om fornødent, ved hjælp af retternes fortolkning heraf kan vide, hvilke handlinger og undladelser der medfører strafansvar (jf. Advocaten voor de Wereld-dommen, præmis 50, og dom af 22.5.2008, sag C-266/06 P, Evonik Degussa mod Kommissionen, Sml. I, s. 81, præmis 39).

43 På baggrund af det ovenstående skal det tredje spørgsmål besvares med, at de grundlæggende EU-retlige principper, herunder navnlig det strafferetlige legalitetsprincip, er til hinder for, at de nationale myndigheder anvender en sanktion, der ikke er udtrykkeligt fastsat i den nationale lovgivning, på en overtrædelse af toldbestemmelserne.

Sagens omkostninger

44 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Femte Afdeling) for ret:

1) **Artikel 232, stk. 1, litra b), i Rådets forordning (EØF) nr. 2913/92 af 12. oktober 1992 om indførelse af en EF-toldkodeks, som ændret ved Rådets forordning (EF) nr. 1791/2006 af 20. november 2006, skal fortolkes således, at morarenter vedrørende udestående toldbeløb i henhold til denne bestemmelse alene kan opkræves i perioden efter udløbet af fristen for betaling af de nævnte beløb.**

2) **Artikel 214, stk. 3, i forordning nr. 2913/92, som ændret ved forordning nr. 1791/2006, skal i mangel af relevante bestemmelser i Kommissionens forordning (EØF) nr. 2454/93 af 2. juli 1993 om visse gennemførelsesbestemmelser til forordning nr. 2913/92, som ændret ved Kommissionens forordning (EF) nr. 214/2007 af 28. februar 2007, fortolkes således, at de nationale myndigheder ikke på grundlag af denne bestemmelse må pålægge debitor for toldskylden udligningsrenter for perioden mellem tidspunktet for den oprindelige toldangivelse og tidspunktet for den efterfølgende bogføring af toldskylden.**

3) **De grundlæggende EU-retlige principper, herunder navnlig det strafferetlige legalitetsprincip, er til hinder for, at de nationale myndigheder anvender en sanktion, der ikke er udtrykkeligt fastsat i den nationale lovgivning, på en overtrædelse af toldbestemmelserne.**

Underskrifter